

Vår saksbehandler

Maj Johan Aubert, jaubert@mil.no
+4775 53 69 51, 0565 6951
L/NAOC/A5

Vår dato

2021-06-25

Vår referanse

Tidligere dato

Tidligere referanse

Til

Luftfartstilsynet
Postboks 243
8001 BODØ

Kopi til

Luftromssøknad øvelse Cold Response 2022

1 Bakgrunn

Forsvaret skal gjennomføre øvelse Cold Response 2022 (CR-22) i perioden 14. mars-31. mars 2022. CR-22 vil være en norskledet NATO øvelse med fokus på å øve alliert forstrekning av Norge og nordområdene. Det er i perioden planlagt en betydelig NATO tilstedeværelse på norsk land- og sjøterritorium og i luftrommet over. 17 nasjoner deltar med til sammen over 40000 personell. Øvingsaktiviteten på bakken vil sentreres rundt indre Troms, mens maritim- og luftaktivitet også vil finne sted fra Trøndelag til Troms. I tillegg vil det forekomme noe aktivitet i Sør-Norge.

CR-22 vil bestå av trening og øving på land, sjø og i luften med fokus på operasjoner i en fellesoperativ ramme.

Luftrommet for øvelsen er lagt opp med utgangspunkt i eksisterende områder fra «Airspace Management Cell» (AMC)-avtalen mellom Luftfartstilsynet og Forsvaret. Samtidig er det identifisert behov for ytterligere luftrom i form av restriksjonsområder til gjennomføringen av CR-22.

1.1 Søknad.

Forsvaret søker om opprettelse av 7 restriksjonsområder (R-områder) tilpasset aktiviteten som er planlagt i øvelsen, og for å ivareta sikkerheten til både deltakende og ikke-deltakende luftfartøy. Områdene søkes etablert iht forskrift om luftromsorganisering, og de krav som stilles i nevnte forskrift. Denne søknaden beskriver også hvilke områder i AMC-avtalen som er planlagt brukt, og Forsvarets behov for unntak fra avtalens begrensninger. Det utelukkes ikke at behovet for bruk av disse områdene kan endres i løpet av den videre planprosess.

a) Begrunnelse for ønsket om å opprette D/R-område, samt beskrivelse av bruken av det. Ved flere områder; beskrivelse av sammenhengen mellom dem

Det er gjennomført Main Planning Conference (MPC) for CR-22 med store begrensninger i antall deltagere grunnet Covid-19 restriksjoner. Det ble lagt ekstra vekt på Forsvarets behov for etablering av restriksjonsområder i region Ofoten, Vesterålen og indre Troms. Områdene ønskes etablert for å

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Reitan
8058 TVERLANDET
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

forsvaret@mil.no
www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

Vedlegg

1

tilrettelegge for døgnkontinuerlig helikopter- og droneaktivitet til støtte for land- og maritime operasjoner, der flysikkerheten til deltakende luftfartøy er ivaretatt.

Søkte restriksjonsområder innbefatter ikke CTR Andøya, CTR Bardufoss, CTR Evenes eller TIZ Skagen. Forsvaret kan likevel tenkes å operere innenfor disse områdene – da etter nødvendig koordinering med/klarering fra Avinor.

b) Beskrivelse av hvilke luftromsrestriksjoner som ønskes pålagt ikke-deltagende luftfartøyer samt framgangsmåte for å innvilge dispensasjoner:

Det vil i utgangspunktet ikke tillates ikke-deltagende lufttrafikk inn i aktiverte R- og D-områder, med unntak av prioritert trafikk som politi-, søk-, brann-, ambulanse- og redningsaksjoner. Forsvaret vil, i samråd med Avinor FS, i størst mulig grad legge til rette for en løsning som ivaretar sivil trafikk til og fra Bardufoss lufthavn.

I forbindelse med restriksjonsområdene og begrensninger som vil gjelde for ikke-deltagende luftfartøy, vil det etableres prosedyrer hvor Forsvaret kan kontaktes for å søke om dispensasjon. Skriftlig søknad om dispensasjon må sendes til NAOC minimum 72 timer i forkant. I tilfeller der Forsvaret vurderer at flysikkerheten kan ivaretas, vil en dispensasjon kunne innvilges. Søknad sendes NAOC pr. e-post:

naoc@mil.no.

c) Beskrivelse av aktiviteten som skal foregå innenfor området. Dersom ønsket er begrunnet i flyaktivitet inne i området skal antall og type luftfartøy oppgis:

Aktiviteten inne i områdene vil kunne inneholde alle typer luftoperasjoner, inkludert luft-til-luft trening, luft-til-bakke trening, helikopter, samt amfibiske- og UAS-operasjoner. Typen aktivitet vil være dynamisk fra dag til dag, og vil endres underveis i øvelsen. Det er ikke endelig avklart hvilke enheter som vil delta på øvelsen, men på nåværende tidspunkt planlegges det med deltagelse fra ca 150 luftfartøy i tillegg til et ukjent antall ubemannede luftfartøyer. Aktiviteten vil foregå fra Bardufoss, Andøya, Bodø, Ørland, Værnes, Sola, Gardermoen og Rygge, hvor kampflyaktiviteten vil foregå fra de fire førstnevnte. I tillegg vil det være helikopter embarkert på fartøy, samt et foreløpig ukjent antall ubemannede luftfartøy fra feltmessige lokasjoner. Noen luftfartøy vil også delta fra hjemmebase i utlandet.

d) Horisontal begrensning av området:

Under øvelsen planlegges det å benytte luftrom i henhold til områder som er beskrevet i AMC-avtalen. Forsvaret vil forholde seg til AMC-avtalens muligheter og plikter, og bestille luftrom gjennom AUAR iht standard prosedyre.

Restriksjonsområder som søkes opprettet og planlegges benyttet tilknyttet øvelsen.

- Cold 1-7:
 - o Inndelt i en østlig bolck med områder for fellesoperasjoner opp til FL 115, samt en vestlig bolck tiltenkt aktivitet med helikopter og UAS.

<p>Cold 1 Koordinatene for COLD 1 samsvarer med AMC område G1</p>	<p><u>GND- FL115</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars-31. mars</p>
--	--------------------------	---

<p>Cold 2 Koordinatene for COLD 2 samsvarer med AMC område G2</p>	<p><u>GND- FL115</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars- 31. mars. Bardufoss CTR er unntatt fra restriksjonsområdet</p>
<p>Cold 3 68° 44' 39,45" N 017° 04' 09,60" E 69° 06' 58,36" N 016° 40' 13,87" E 69° 31' 57,53" N 016° 40' 15,42" E 69° 40' 49,85" N 017° 43' 55,16" E 69° 30' 53,19" N 018° 11' 28,87" E 69° 32' 48,16" N 018° 28' 47,08" E 69° 28' 00,41" N 018° 25' 56,52" E 69° 26' 14,56" N 019° 03' 06,19" E 69° 23' 40,97" N 019° 02' 12,12" E 69° 16' 51,68" N 018° 46' 01,89" E 69° 20' 08,20" N 018° 27' 40,65" E 68° 44' 39,45" N 017° 04' 09,60" E</p>	<p><u>GND- 2500FT AMSL</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars- 31. mars. Bardufoss CTR er unntatt fra restriksjonsområdet</p>
<p>Cold 4 Koordinatene for COLD 4 samsvarer med AMC område G4</p>	<p><u>GND- FL115</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars- 31. mars.</p>
<p>Cold 5 Koordinatene for COLD 5 samsvarer med AMC område G5</p>	<p><u>GND- FL115</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars- 31. mars</p>
<p>Cold 6 68° 44' 39,43" N 017° 04' 09,52" E 68° 44' 02,56" N 016° 50' 11,07" E 68° 44' 03,29" N 016° 29' 49,79" E 68° 36' 30,65" N 015° 41' 10,07" E 68° 30' 57,27" N 015° 16' 07,14" E 68° 24' 56,29" N 015° 11' 08,14" E 68° 26' 27,18" N 014° 43' 55,45" E 68° 28' 15,66" N 014° 39' 02,55" E 68° 26' 49,53" N 014° 04' 44,52" E 69° 14' 03,07" N 014° 33' 05,28" E 69° 31' 58,20" N 016° 40' 15,19" E 69° 06' 58,39" N 016° 40' 13,95" E 68° 44' 39,43" N 017° 04' 09,52" E</p>	<p><u>GND- 2500FT AMSL</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars- 31. mars. Andøya CTR og Skagen TIZ er unntatt fra restriksjonsområdet</p>

<p>Cold 7</p> <p>68° 26' 49,52" N 014° 04' 44,48" E 68° 18' 32,60" N 014° 35' 55,72" E 68° 16' 48,01" N 014° 57' 17,38" E 68° 11' 05,51" N 014° 54' 08,59" E 67° 54' 52,54" N 016° 44' 03,37" E 68° 44' 39,45" N 017° 04' 09,36" E 68° 44' 02,48" N 016° 50' 10,76" E 68° 44' 03,38" N 016° 29' 49,63" E 68° 36' 30,71" N 015° 41' 10,42" E 68° 30' 57,26" N 015° 16' 07,13" E 68° 24' 56,31" N 015° 11' 08,18" E 68° 26' 27,19" N 014° 43' 55,47" E 68° 28' 15,66" N 014° 39' 02,55" E 68° 26' 49,52" N 014° 04' 44,48" E</p>	<p style="text-align: center;"><u>GND- 2500FT AMSL</u></p>	<p>Midlertidig restriksjonsområde hele døgnet i perioden 14.mars-31. mars. Evenes CTR er unntatt fra restriksjonsområdet</p>
--	--	--

Etablerte fareområder som planlegges benyttet under hele øvelsen

Flyperiodene med hovedaktivitet vil foregå i tre perioder mandag-lørdag og to perioder på søndager. Tidsperiodene er beskrevet under punkt g). Fly som AWACS og tankfly planlegger også å operere i disse vinduene, men vil normalt ha takeoff før, og landing etter flyperiodene. I tillegg kan det forventes MPA og helikopter i ukontrollert luftrom utenom spesifiserte vinduer.

Det planlegges å benytte de opplistede områder i perioden, men i noen ulike kombinasjoner. Kombinasjonene er laget som opsjoner basert på scenario og værmessige forhold. For visuell fremstilling av de ulike kombinasjonene, se kart under punkt f). Alle fareområder vil bestilles som normalt gjennom AUAR.

14. mars - 31. mars:

AMC nord kombinasjon 1

- B8/9/C2/3/6/7 topp FL500
- G1/2/4/5 FL115-FL500
- G6/7/8 topp FL500
- C10/11 topp FL300

Merknad: Ved bruk av denne kombinasjonen kan ikke B10/11/12/C4/8 bookes. Transit mellom B/C-områder til/fra G-omr på mil kontroll vil avtales mellom Forsvaret og Avinor FS iht behov.

AMC nord kombinasjon 2

- B8/9/C2/3/6/7 topp FL500
- B10/11/12/C4/8 FL115-FL250
- C10/11 topp FL300

Merknad: Ved bruk av denne kombinasjonen kan ikke G1/2/4/5/6/7/8 bookes

AMC midt kombinasjon 1

- D2/3/5/6/8/9/E2/3 samtidig til FL500
- Områdene D2/5/8/E2 kan benyttes fra 5000'-FL500
- Områdene D3/6/9/E3 benyttes fra FL150

- Områdene E5/6 benyttes med topp FL300
Merknad: Ved bruk av denne kombinasjonen kan ikke H1/2/3/4 bookes
Min høyde 5000' pga Heidrun ADS

AMC midt kombinasjon 2

- H1/2/3/4 topp FL500
- D2/5/8/E2 kan samtidig benyttes fra 5000'-FL500
Merknad: Ved bruk av denne kombinasjonen kan ikke D3/6/9/E3 bookes. H1/2/3/4 kan om mulig kombineres med luftrom i Sverige.

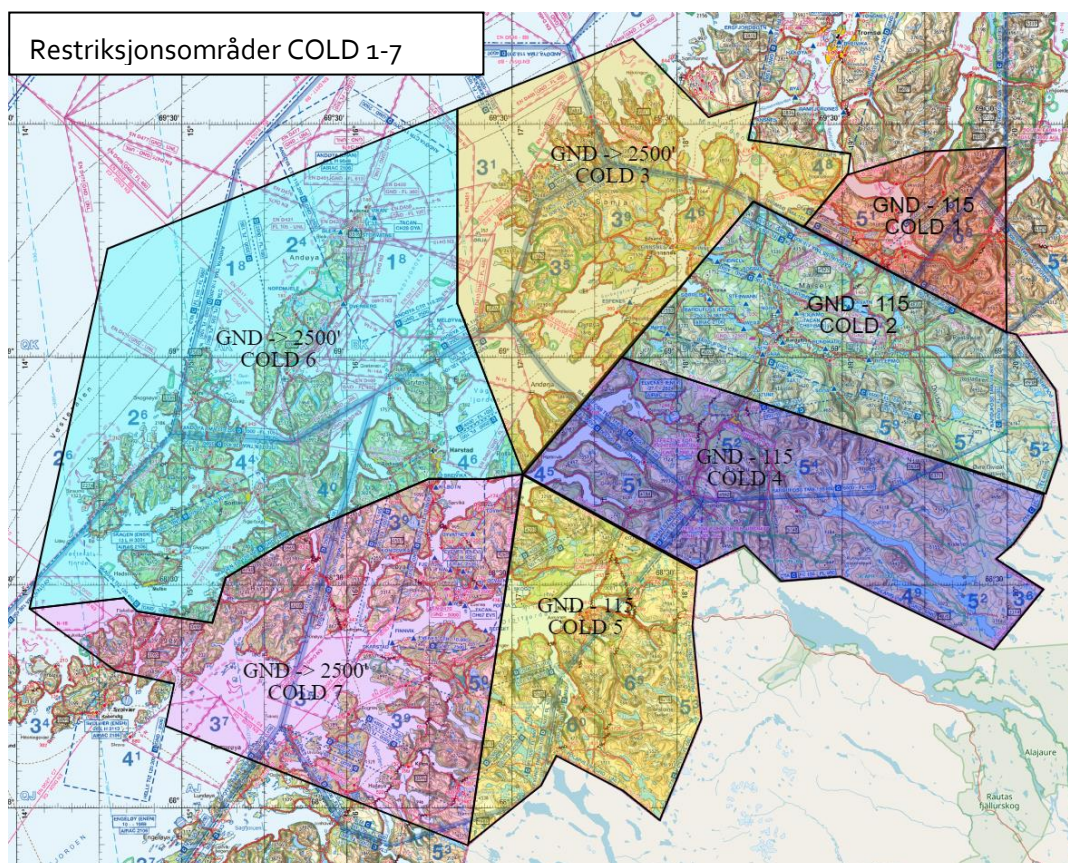
AMC områder sør

- J2/3/4/7/8
- I2/3
- Områder fra CAS avtalen
Merknad: Områdene benyttes i tråd med revidert AMC-avtale.

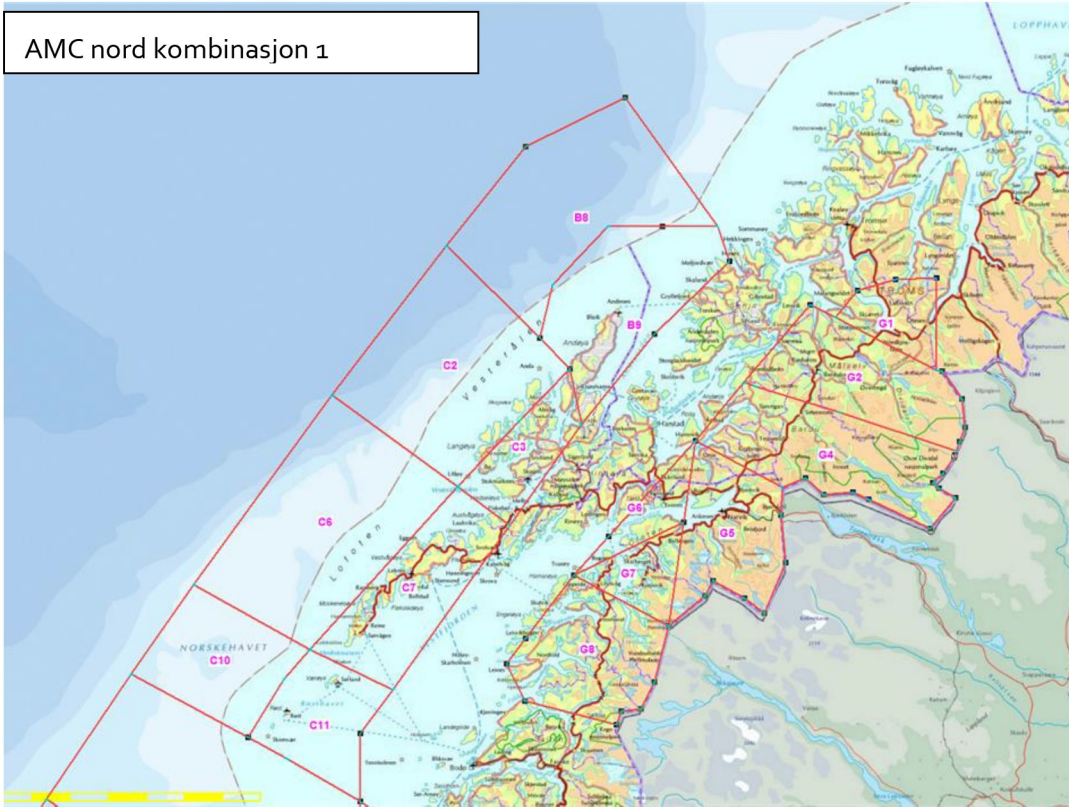
e) Vertikal begrensning av området oppgitt i fot.

Beskrevet under punkt d.

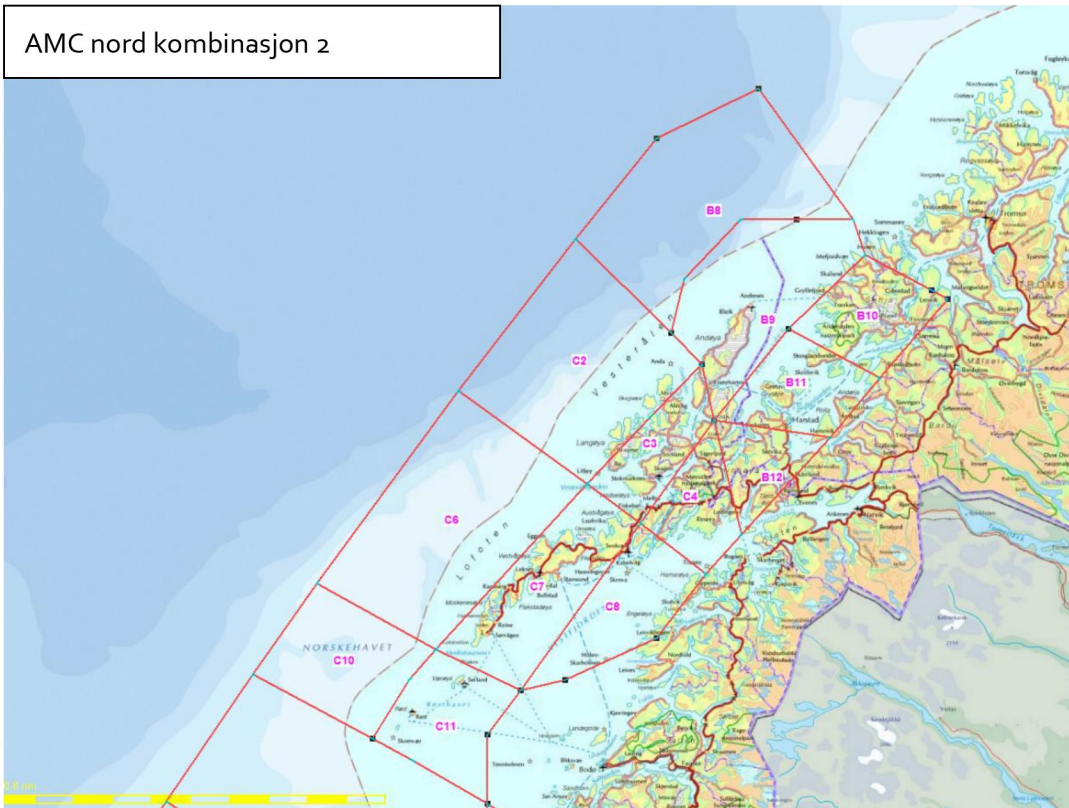
f) Kart som viser horisontale og vertikale begrensninger av D/R-området.

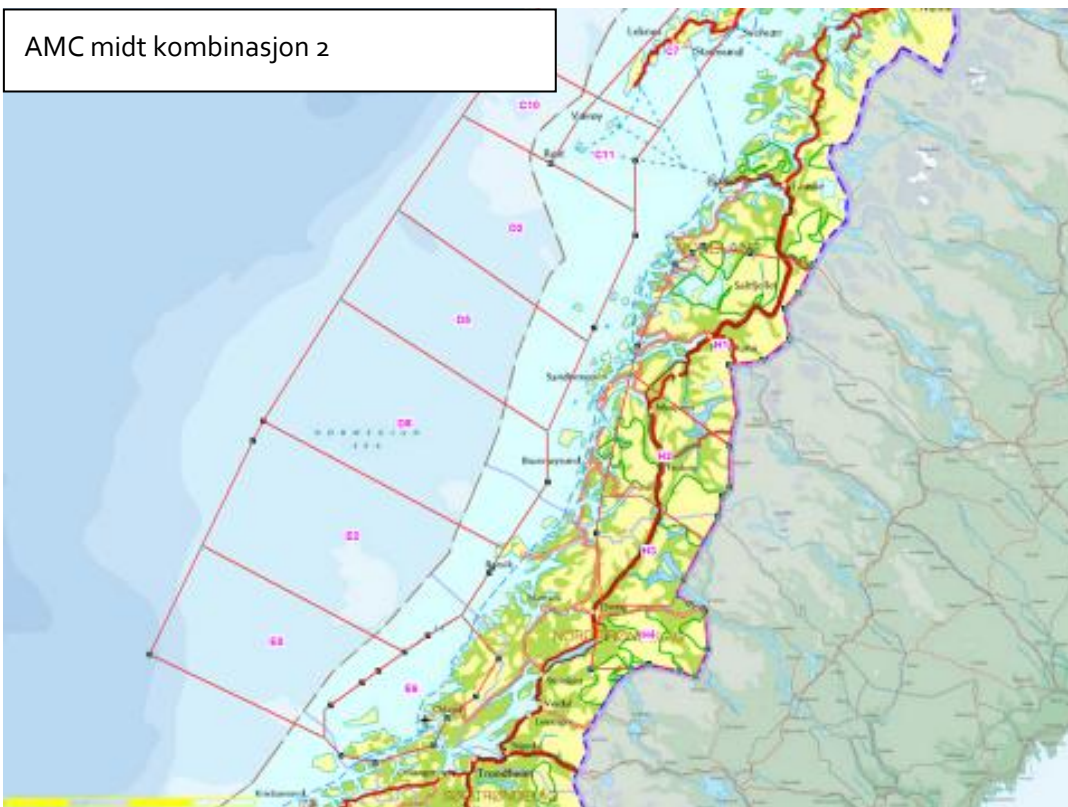
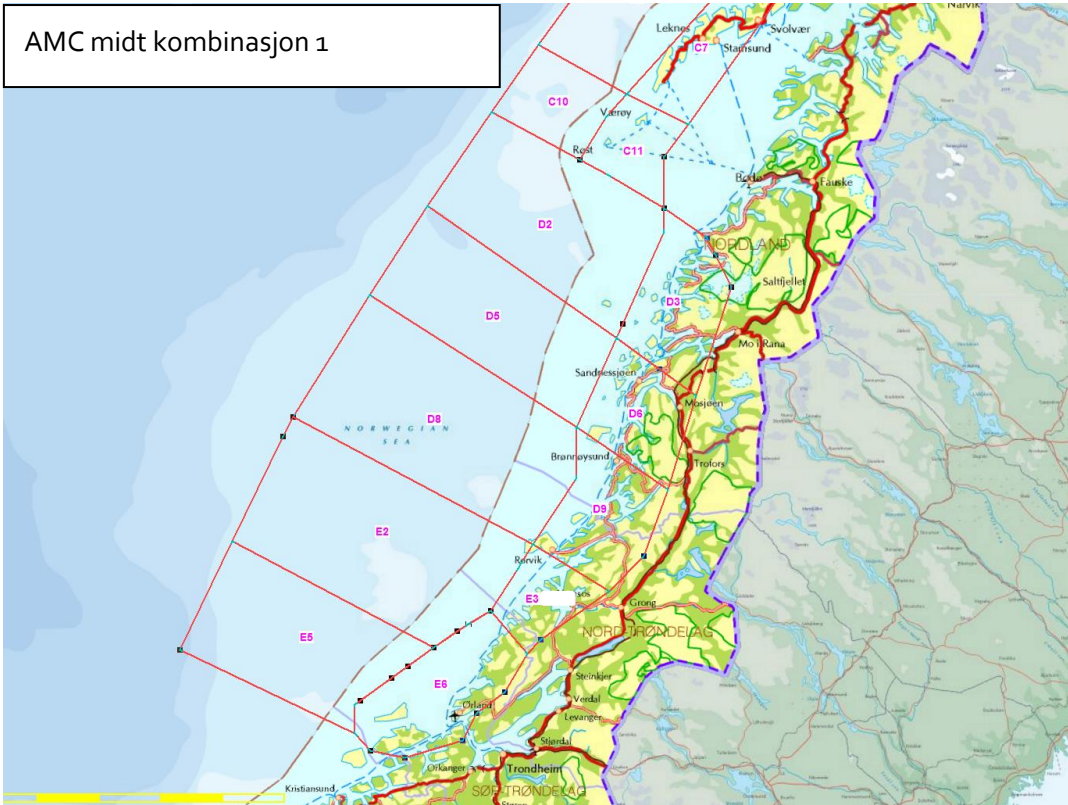

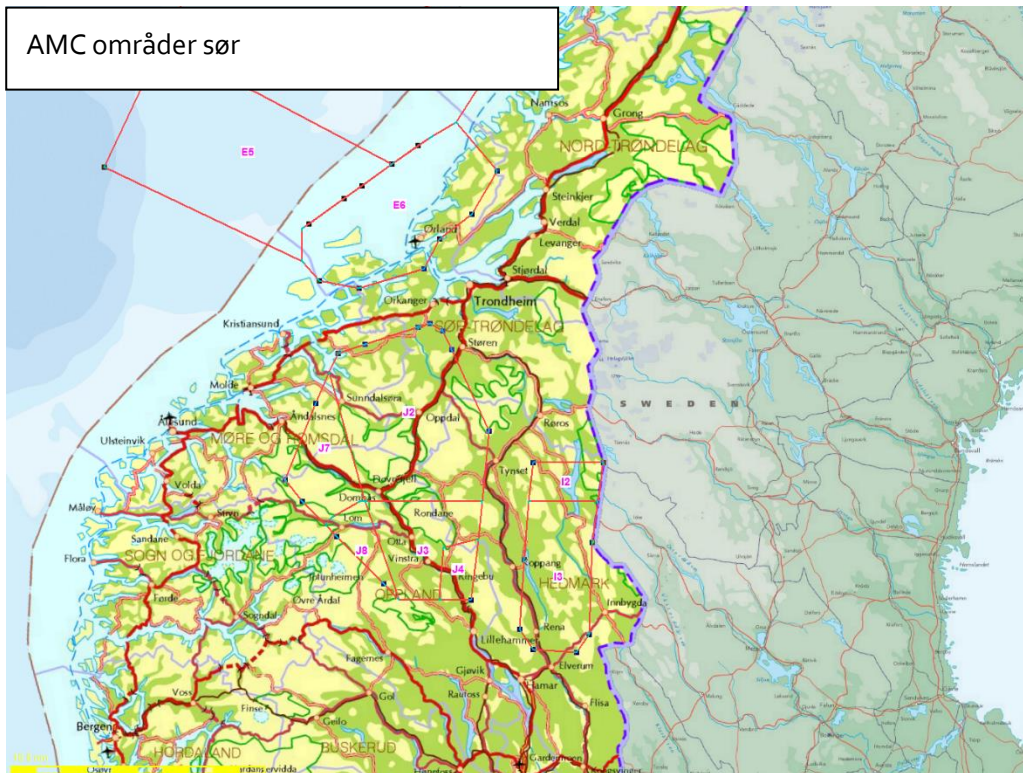
AMC nord kombinasjon 1

AMC nord kombinasjon 2

g) Aktiviseringstider oppgitt med dag, måned og år samt klokkeslett oppgitt i UTC. Etter at eventuell høring er publisert vil det ikke være mulig å gjøre forandringer som utvider bruken av området uten at en ny høring initieres. I denne forbindelse rettes oppmerksomheten mot bruken av UTC i forhold til norsk normaltid/sommertid.

Det er planlagt 3 perioder med flyging for kampfly i perioden 14 mars-31. mars. Alle FUA-områdene vil være gjenstand for lufttomsbestilling i de tre periodene.

Det må forventes aktivitet 24/7 i restriksjonsområdene.

Flyvinduene for fareområdene er som følger:

14 mars -26 mar	/	27 mars-31 mars
1. 0800Z-1100Z	/	0700-1000Z
2. 1300Z-1600Z	/	1200Z-1500Z
3. 1800Z-2100Z	/	1700Z-2000Z

h) Beskrivelse av hvilke sikkerhetsmarginer som er lagt til grunn, både horisontalt og vertikalt.

Det er ikke lagt inn horisontal buffer på innsiden av områdene, og det forutsettes vertikal sikkerhetsmargin i henhold til standard sivil separasjon.

i) Der området er i konflikt med publisert(e) ATS-rute(r) skal det gis en beskrivelse av hvordan ikke-deltakende lufttrafikk er tenkt håndtert, for eksempel ved hjelp av publiserte punkter for å rute trafikk rundt områdene.

Områdenes utrekning er hovedsakelig samsvarende med etablerte treningsområder for militær flyging, hvor det allerede er etablert punkter for omruting av ikke-deltakende lufttrafikk. Forsvaret vil, i samråd med Avinor FS, i størst mulig grad legge til rette for en løsning som ivaretar sivil trafikk til og fra Bardufoss lufthavn, da området COLD 2 legger begrensninger på landing fra øst og avgang østover.

j) Det skal opplyses hvorvidt det også vil søkes om opprettelse av fare-/restriksjonsområder.

Det søkes etablert 7 midlertidige restriksjonsområder etablert for øvelsen.

I tillegg vil det benyttes etablerte områder fra AMC avtalen i perioden.

k) Det skal oppgis en kontaktperson for innhenting av tilleggsopplysninger i forbindelse med søknaden. Opplysninger om fasttelefonnummer, mobiltelefonnummer og e-postadresse er ønskelig.

Major Johan Aubert
NAOC/Stabsoffiser Air C2
Tlf: 7553 6951
naoc@mil.no /
jaubert@mil.no

k) Det skal oppgis en kontaktperson, eller en funksjon, som til enhver tid er tilgjengelig i god tid før og under aktivisering av D/R-områder. Kontaktpersonen skal være bindeledd mellom deltakende og ikke-deltakende aktiviteter samt bindeledd til berørte lufttrafikkjenesteenheter. Kontaktpersonen skal også være ansvarlig for å behandle eller videreformidle søknader som måtte oppstå i forbindelse med politi-, søk- og redningsaksjoner. I tilfeller der D-områder berører kontrollert luftrom vil lufttrafikkjenesten i nødtilfelle kunne kreve luftrommet tilbakeført til berørte lufttrafikkjenesteenheter.

Vakthavende NAOC
Tlf: 75536900
naoc@mil.no

m) Det skal etableres prosedyrer som sikrer kommunikasjon mellom kontaktpersonen for området og den/de som utøver aktiviteten samt mellom kontaktpersonen og berørte lufttrafikkjenesteenheter. Prosedyrene skal vedlegges søknaden.

CRC Sørreisa vil være militær kontrollenhet for aktiviteten i de norske treningsområder. De har faste linjer til berørte lufttrafikkjenester i henhold til AMC-avtalen. Det vil utarbeides prosedyrer for aktivisering/de-aktivisering av områder mellom de militære kontrollenhet og ATC som vil følge normale prosedyrer iht Letter of Agreement mellom Avinor Flysikring og Luftforsvaret.

n) Koordinering med berørte leverandører av lufttrafikkjeneste i området skal være utført og dokumentasjon skal vedlegges. Det skal også opplyses om hvorvidt egne avtaler vil bli eller er utarbeidet.

Arbeidet er koordinert med Avinor Flysikring, primært gjennom MIL koordinator Norway ACC, Lars Morten Liseth ved Bodø ATCC og Michael Bell ved Norway ACC. Det vil utarbeides AIP SUP for øvelsen.

o) Dersom området stenger tilgjengelighet til flyplasser skal berørte brukere ha vært konsultert og dokumentasjon vedlegges.

Ingen flyplasser stenges, og områdenes horisontale og vertikale utstrekning er tilstrebet tilrettelagt slik at det i minst mulig grad påvirker sivil rutetraffikk. Forsvaret har samtidig forståelse av at aktiviteten i perioden vil påvirke håndtering av sivil rutetraffikk, samt legge begrensninger på helikopter, småfly og droneaktivitet i R- områdene. Forsvaret ber på samme tid om forståelse for behovet for luftrom til å gjennomføre en realistisk øvelse i denne størrelsesorden. Kommunikasjonsenheten i Luftforsvaret kan

være behjelpelige med informasjon rundt øvelse CR22 dersom Luftfartstilsynet eller Avinor skulle ha behov for det i forkant av dialogen med andre samfunnsaktører.

p) All annen dokumentasjon som måtte ha betydning.

Intet.

2 Konklusjon

Norge har ansvar som vertsnaasjon for NATO-øvelsen Cold Response 22 i perioden 14. mars-31 mars 2022. Forsvaret søker i den forbindelse om etablering av syv midlertidige restriksjonsområder. I tillegg vil Forsvaret benytte områder fra AMC avtalen.

Hans Ole Sandnes
Brigader
Sjef NAOC

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
